

„Wychowanie w Rodzinie” t. XIII (1/2016)

nadesłany: 26.09.2014 r. – przyjęty: 30.12.2015 r.

Martyna SOŃTA*

Hiszpańska *familia*, czyli o rodzinie w wybranych przykładach prasy hiszpańskojęzycznej

Spanish *familia*, about family in Spanish newspapers

Streszczenie

Znacząca pozycja mediów w życiu społeczeństwa odgrywa dużą rolę w kreowaniu obrazu rzeczywistości, który istotnie wpływa na sposób postrzegania przez odbiorców omawianych zjawisk oraz wydarzeń. Kształtuje się społeczeństwo informacyjne, a w nim aktywni konsumenci medialnego przekazu, do których należą również Hiszpanie. Dzienniki z Półwyspu Iberyjskiego dynamicznie prezentują i omawiają kwestie polityczne, ekonomiczne oraz społeczne kraju, Europy i świata. Jednym z kluczowych wątków, nierzadko poruszanych w hiszpańskiej prasie jest temat rodziny w kontekście różnych zjawisk. Zamierzeniem autorki jest przedstawienie obrazu rodziny w hiszpańskich mediach na podstawie analizy artykułów z najpoczytniejszych, wysokonakładowych hiszpańskich dzienników: „El País”, „ABC” oraz „El Mundo”. W artykule zostanie również omówiony poważny problem przemocy w rodzinie i ochrony praw rodziny w Hiszpanii. Istotnym celem analizy jest ukazanie, w kontekście jakich zagadnień rozważa się i komentuje kwestię rodziny w prasie, w jaki sposób konstruowany jest przekaz medialny dotyczący rodziny, a także czy obraz ten jest spójny pod względem treści. Przegląd artykułów pozwoli na przybliżenie sytuacji rodziny na tle istotnych procesów ekonomicznych, społecznych i kulturowych, między innymi kryzysu ekonomicznego, zmieniającej się sytuacji demograficznej, migracji, komunikacji międzykulturowej oraz

* e-mail: martyna.sonta@gmail.com

Instytut Filologii Romańskiej, Uniwersytet Wrocławski, pl. Bp. Nankiera4, 50-140 Wrocław, Polska.

globalizacji. Wnioski umożliwią próbę skonstruowania odpowiedzi na pytanie o sposób kreowania roli członków rodziny, propagowania określonych postaw i w rezultacie określenia znaczenia wartości i tradycji rodzinnej w epoce nowoczesności i trzeciej rewolucji przemysłowej.

Słowa kluczowe: medialny obraz świata, językowy obraz świata, prasa, rodzina, społeczeństwo informacyjne, aksjologia.

Abstract

The prominent position of the media in society plays a big role in creating the image of reality, which significantly affects the perception of the audience to discussed phenomena and events. Spaniards take part in shaping the information society, and are active consumers of media communication. Journals of the Iberian Peninsula dynamically present and discuss political, economic and social issues of the nation and of Europe and the world. One of the key topics often discussed in the Spanish press is the family in the context of different phenomena. The intention of the author is to present a picture of the family in the Spanish media on the basis of the analysis of the most widely read articles in the mass-market Spanish newspapers “El País”, “ABC” and “El Mundo”. The paper will also discuss the serious problem of domestic violence and the protection of the rights of the family in Spain. An important objective of this study is to show how the issues and comments on the issue of family are presented in the press, how media coverage of the family is portrayed, and whether the image is consistent in terms of content. An overview of items will approximate the situation of the family against the relevant processes of economic, social and cultural rights, including the economic crisis, changing demographics, migration, intercultural communication and globalization. Applying the findings will enable an attempt to provide answers to the question of how to create the role of family members, to promote certain attitudes and consequently determine the significance of the values and traditions of the family in the era of modernity and the third industrial revolution.

Keywords: picture of the world in mass media, linguistic picture of the world press, family, information society, axiology.

Wprowadzenie

Hiszpańskie media ukazują fakty z życia społeczeństwa, w odniesieniu do których omawia się rozwój rodziny w epoce postmodernizmu. Socjologowie przewidują istotne zmiany w modelu rodziny, określane niejednokrotnie jako problemy natury etycznej i moralnej, utożsamiane nawet z kryzysem wartości. Hiszpania od czasu ustąpienia rządów generała Franco w 1975 roku otworzyła swe granice na świat i poddaje się procesom europeizacji i globalizacji, których nieodzownym elementem są transformacja wartości i reorganizacja priorytetów.

Dość przeczytać preambułę ustawy regulującej prawa tzw. *uniones de hecho*, czyli związków partnerskich, w której stwierdza się, że: „Prawo powinno dostosować się do nowej rzeczywistości społecznej”¹. Wśród powodów zmian w rodzinie wymienia się materializm, rosnący indywidualizm jednostki, wzrost konsumpcjonizmu, feminizm czy popularną ostatnio teorię *gender*, które w sumie przekładają się na modyfikację sposobu życia. Jednakże nie wszystkie elementy życia rodzinnego ulegają zmianie, a pewne kwestie niekoniecznie należy identyfikować z upadkiem wartości. W dyskursie medialnym często słyszy się o konieczności ochrony tradycyjnego ładu. Jak stwierdza jeden z autorów hiszpańskojęzycznych zajmujących się tematyką rodziny:

„Osobiście, każdego dnia coraz bardziej skłaniam się ku zachowaniu koncepcji rodziny jako jedności międzypokoleniowej (dwóch lub więcej generacji), w której pokolenie dorosłych przejmuje odpowiedzialność za edukację członka lub członków młodszej generacji, z którymi współżyje w stabilnej i stałej relacji”².

*(Personalmente, cada día me inclino más a reservar el concepto de familia a una unión intergeneracional \de dos o más generaciones\ en la que la generación adulta asume la responsabilidad de educar al miembro o miembros de la generación menor con los que conviven de forma estable y duradera)*³.

Ze względu na fakt, iż media mają znaczący wpływ na kształtowanie się poglądów odbiorców, warto przyjrzeć się medialnemu dyskursowi i podjąć próbę naszkicowania obrazu rzeczywistości, jaki kreuje i utrwała w społeczeństwie. Celem niniejszej analizy jest rekonstrukcja obrazu hiszpańskiej rodziny w dyskursie najpopularniejszych dzienników hiszpańskich: „El País”, „ABC” oraz „El Mundo” (z okresu od stycznia do początku kwietnia 2014 roku), w których pisano o rodzinie bezpośrednio lub w których opisywano zjawiska wiążące się z rodziną, takie jak obrona poczętego życia czy przemoc wobec kobiet i dzieci. Przegląd pięćdziesięciu trzech artykułów zamieszczonych w hiszpańskich dziennikach pozwolił nakreślić pewne ramy tematyczne i aksjologiczne, w jakich poruszają się dziennikarze. Wyniki analizy zostały uporządkowane w oparciu o opis funkcji rodziny zaproponowany przez Stanisława Kawulę⁴. Przedstawienie obrazu rodziny zostanie poprzedzone komentarzem językowym oraz krótkim rysem społeczno-historycznym, który przybliży problematykę związaną z przemianami w hiszpańskiej *familii*. Dla wygody czytelnika odniesienia do źró-

¹ Ley 11/2001, de 19 de diciembre, de *Uniones de Hecho de la Comunidad de Madrid*.

² Tłumaczenie mojego autorstwa – M. S.

³ J. Elzo, *Una reflexión sociológica sobre la familia actual*, „La familia, paradigma de cambio social: ponencias”, Barcelona, 15-16-17 de mayo de 2008, s. 5, por. źródło: <http://www.uic.es/progs/obj.uic?id=483539a076757> [dostęp: 20.04.2014].

⁴ S. Kawula, J. Brągiel, A.W. Janke, *Pedagogika rodziny. Obszary i panorama problematyki*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2009.

deł zostały przy odpowiednich fragmentach oznaczone symbolami, zgodnie z tytułem czasopisma i według porządku chronologicznego (np. PAIS1, PAIS2, ABC1).

Rodzina po hiszpańsku

W Hiszpanii *familia*, czyli rodzina, może być określana jako jedna z wartości kluczowych. W słownikach najczęściej definiowana jest jako grupa spokrewnionych, razem żyjących osób; przodkowie, potomkowie, krewni z jednego rodu, podopieczni, a nawet grupa osób podzielających te same poglądy⁵. W opracowaniach o rodzinie można przeczytać, że:

„Była uznawana tradycyjnie za naturalną, podstawową wspólnotę, która, by przetrwać, potrzebuje współżycia i jedności wszystkich członków”⁶.

W języku hiszpańskim istotne jest rozróżnienie pojęć *familia* i *hogar*. *Familia* definiuje powiązania między członkami, których łączą więzy krwi lub powinowactwa. Jest jednostką społeczeństwa, która „powinna posiadać mieszkanie”, jak czytamy w jednym z artykułów (PAIS21). *Hogar* natomiast oznacza ognisko domowe, jeden dom, jest hiponimem w stosunku do rodziny⁷. Z lektury artykułów w dziennikach wnioskujemy, że przekształceniom podlega *hogar*, czyli sposób organizacji ogniska domowego, a fundament rodziny, jej wartości, nie zmieniły się znacząco, mimo dynamicznej transformacji politycznej i obyczajowej obserwowanej w Hiszpanii od lat 70. XX wieku. Powodów zmian w sposobie postrzegania modelu rodziny można doszukiwać się w równouprawnieniu kobiety i mężczyzny, które gwarantuje nowa Konstytucja Królestwa Hiszpanii z roku 1978⁸. Jednakowa pozycja kobiet i mężczyzn w społeczeństwie realizuje się m.in. poprzez uznanie równych praw rodzicielskich w związku nieformalnym⁹. Obecnie prawa kobiety chroni również *Ley de Igualdad* z 2003 roku (*Ustawa o równości*, a także jej nowelizacje z 2007 i 2011 roku), co miało ogromne znaczenie w obliczu wysokiego poziomu przemocy wobec kobiet obserwowanego w Hiszpanii jeszcze na początku XXI wieku. Inne istotne zmiany przyniósł rok 1981, kiedy na mocy poprawek naniesionych w Kodeksie cywilnym ustanowiono prawo do separacji, rozwodu i unieważnienia małżeństwa (UNI). Tendencje zmian modelu rodziny wynikają także ze wzrostu poziomu

⁵ *Diccionario de la lengua española*.

⁶ C. Rodríguez Sabiote, L. Herrera Torres, O. Lorenzo Quiles, J. Álvarez Rodríguez, *El valor familia en estudiantes universitarios de España: análisis y clasificación*, „Enseñanza e investigación en psicología” vol. 13, num. 2, s. 216.

⁷ *La evolución de la familia en España*, s. 22, por. źródło: http://www.fbbva.es/TLFU/dat/introduccion_hombres_jovenes.pdf [dostęp: 01.05.2014].

⁸ *La Constitución Española de 1978*.

⁹ *La evolución de la familia...*, dz. cyt., s. 23.

wykształcenia, gdyż aktualnie kluczowym elementem życia młodych Hiszpanów staje się kariera zawodowa, co opóźnia okres założenia rodziny i posiadania potomstwa. Coraz częściej pary nie decydują się na stworzenie tradycyjnego domu ze względu na niekorzystne warunki finansowe. W Hiszpanii od roku 2005 dużo mówi się o zjawisku tzw. *mileurismo*. *Mileuristas*¹⁰ to osoby młode, wykształcone, których pensja jest zbyt niska, w ich mniemaniu nieadekwatna do kwalifikacji. Symbolem trudnej sytuacji finansowej i niesatysfakcjonującej pensji jest kwota tysiąca euro (hiszp. *mil euros*). *Mileuristas* nieprędko decydują się na opuszczenie domu rodzinnego i założenie nowej rodziny. O ewolucji rodziny często debatuje się także przy okazji omawiania kontrowersyjnych tematów, takich jak: rozwód, aborcja, eutanazja, kara śmierci. Spotykamy się tutaj ze skrajnymi opiniami. Często tolerancja wobec nowości okazuje się ważniejsza, niż przywiązanie do tradycyjnej moralności (PAIS10). Frustrującym problemem Hiszpanii jest demografia i liczebność rodziny. Media głoszą, że najpopularniejszy obecnie jest model rodziny z jednym dzieckiem (*familia del hijo único*). Spada liczba małżeństw, wzrasta jednak procent partnerów, którzy decydują się na wspólne mieszkanie. Według wskaźników, ponad 30% dzieci pochodzi z „niemałżeństw”, które w przypadku Hiszpanii są związkami bardzo stabilnymi (PAIS17). Coraz popularniejszy w mediach staje się *modelo unipersonal*, czyli popularny *singiel*. Za rodzinę uznawane są również pary bezdzietne. Z kolei *familia monoparental* (także określana jako rodzina) to taka, w której dzieci wychowuje samodzielnie jedno z rodziców. Nowe wzorce rodziny nie są kompatybilne z układem patriarchalnym, w którym rodzina była instrumentem pewnej manipulacji, kontroli społecznej, ze ściśle określonymi rolami. Rodzina nie jest już zatem gwarancją porządku i ładu społecznego. Z drugiej jednak strony, w nowej, demokratycznej rodzinie dzieci nie są celem zwiększania liczebności populacji, lecz owocem miłości, jako przemyślany krok w życiu pary objęte są szczególną troską. Przyjrzyjmy się, jaki model rodziny prezentowany jest w wybranych przykładach z hiszpańskiej prasy.

Familia w mediach

Obserwując dyskurs medialny można wywnioskować, że media często szukają przyczyn i skutków procesów, jakim podlega rodzina. Modelem do porównań jest rodzina tradycyjna, czyli *familia estandarizada*¹¹, jednak coraz odważniej mówi się o nowym modelu rodziny, nowoczesnym ognisku domowym, za które uważa się rodzinę monoparentalną (*familia monoparental*) lub nie związaną formalnie małżeństwem, czyli wspomnianą wyżej *familia de hecho*. Jako

¹⁰ Od *mil* i *euros*, pl. *tysiąc euro*.

¹¹ *Los nuevos modelos de familia española*, „20 minutos”, por. źródło: <http://www.20minutos.es/noticia/631685/0/nuevas/familias/ejemplos/> [dostęp: 04.04.2014].

nowość dzienniki opisują rodzinę wielokulturową (*familia multicultural*), która boryka się z problemem tolerancji ze strony społeczeństwa (PAIS18). Rodziny, które decydują się na adopcję dzieci z innych kręgów kulturowych, np. z Nigerii, podlegają opiece organizacji *Familias de Colores* (Kolorowe Rodziny), zajmującej się adopcjami międzynarodowymi (PAIS12). W mediach hiszpańskich mówi się o kryzysie rodziny nuklearnej (*familia nuclear*), jednakże, wedle statystyk, liczba *hogares* wzrasta. Można więc stwierdzić, że znaczenie słowa *familia* rozszerza swój zasięg. Obecnie pod uwagę statystyków brane są również wspomniane niestandardowe *familias monoparentales*, *familias de hecho*, a także *familias reconstituidas*, czyli takie, których partnerzy mają za sobą doświadczenia poprzedniego związku¹². Rodzinę homoseksualną (*familia homosexual*), mimo wysokiego poziomu tolerancji Hiszpanów, wciąż jednak można zaliczyć do tematów tabu, o których w mediach mówi się bardzo rzadko, które w rzeczywistości medialnej prawie nie istnieją. W analizowanym korpusie artykułów odnalazłam jeden, który traktował o problemie pary gejowskiej i uznaniu praw rodzicielskich takiej pary (PAIS15). W innym natomiast opisywano sytuacje, w których rodzina bywa prześladowcą osób mających inną orientację seksualną (MUN7).

W Hiszpanii rodzina pozostaje jednym z dóbr kulturowych (PAIS22), jest czymś bardzo cennym, ponieważ wzmacnia godność człowieka (ABC3). W artykule, w którym przytacza się słowa kardynała Madrytu, sytuacja nowoczesnej rodziny hiszpańskiej wskazuje na wejście w epokę postchrześcijańską. Rodzina jest podstawową komórką ciała społeczeństwa oraz podmiotem edukacji, a wprowadzenie mechanizmu regulacji narodzin, jakim jest aborcja, zagrozi zarówno demografii kraju, jak i moralności społeczeństwa (MUN9). Aborcja zatem jest niebezpieczna dla rodziny zarówno z biologicznego, społecznego, jak i psychologicznego punktu widzenia. Z perspektywy dyskursu religijnego rodzina, jako podstawowa jednostka ludzkości, jest niedoceniana, spychana na dalszy plan, a jest to temat istotny i zarazem bardzo trudny, złożony ze składowych, takich jak małżeństwo, moralność seksualna czy kontrola narodzin (MUN16). Najwyraźniej zarysowującym się w medialnych opisach ujęciem rodziny jest funkcja biologiczno-opiekuńcza. Rodzina to naturalne otoczenie, które powinien mieć każdy, a której brakuje dzieciom osieroconym (PAIS5). Rodzina to macierzyństwo i wsparcie (ABC6). Centralną postacią rodziny jest matka jako opiekunka dziecka. W prasie omawia się problem adopcji i relacji dziecka adoptowanego do matki biologicznej (PAIS14). Matka poświęca swoje życie zawodowe na rzecz opieki nad potomstwem, co winno być uznawane przez prawo jako obowiązek społeczny i wynagradzane finansowo (ABC1). Czas, który kobieta poświęciła rodzinie, powinien być w przypadku rozpadu rodziny zrekompensowany przez alimenty płacone przez byłego partnera (ABC12). W prasie pojawia się

¹² J. Elzo, *Una reflexión...*, dz. cyt., s. 1–2.

wątek konfliktu posiadania rodziny z karierą zawodową kobiety. Według statystyk prezentowanych w mediach, Hiszpanki preferują pracę na stanowiskach w administracji publicznej, gdzie mogą liczyć na większą stabilność zawodową (PAIS17). Rodzina wiąże się z prawem do macierzyństwa oraz obroną życia. Dzienniki opisują akcje protestacyjne przeciwko prawu uznającemu aborcję, w których biorą udział dziadkowie, rodzice oraz dzieci. Prasa przypomina o istnieniu instytucji prorodzinnych, takich jak *Foro Español de la Familia* (Hiszpańskie Forum Rodziny) czy *Fundación Red Madre* (Fundacja Sieć – Matka), a także o akcjach społecznych, np. *Deja que yo decida* (Pozwól, bym zdecydowała sama) oraz *Sí a la Vida* (Tak dla życia). Rodzina jest tu najwyższą wartością oznaczającą życie i powinna być chroniona prawnie, a opieka należy się przede wszystkim kobiecie (ABC2). Kobieta i mężczyzna są powołani do prokreacji, a różnice między nimi to zjawisko naturalne, życiodajne, dlatego pojawienie się tematu feminizmu radykalnego oraz ideologii *gender* powoduje zakłócenie wizji macierzyństwa jako boskiego błogosławieństwa. Według opinii osób kościelnych ogromne znaczenie dla rodziny ma również ojciec. Obecność obojga rodziców, jako wzorców, jest gwarantem prawidłowego rozwoju tożsamości płciowej. Odpowiedzialna prokreacja zapobiega kryzysowi demograficznemu i umożliwia zachowanie równowagi na rynku pracy, co w dziedzinie nowoczesnych technologii określane jest jako *reserva de cerebros*, czyli zasób umysłów. Rodzina powinna zapewniać opiekę nad osobami starszymi. W prasie mówi się o konieczności wprowadzenia dodatkowej kontroli ze strony państwa nad sposobem rozporządzania emeryturą i finansami osób starszych (MUN10). Rodzina jest zbiorowością, która musi stawiać czoło różnego rodzaju problemom, na przykład chorobie. Daje pomoc, wsparcie i siłę w trudnych sytuacjach (ABC7, MUN13).

Hiszpania jest krajem o wysokim odsetku imigrantów, stąd też temat ten często pojawia się w prasie. Z reguły imigracja etykietowana jest negatywnie, konotuje biedę i przestępczość. Jeśli jednak imigranci stanowią komórkę społeczną, posiadają miejsce zamieszkania, pracują, mówi się o nich jako o rodzinie imigrantów o uregulowanym statusie, której państwo powinno pomóc (PAIS2). W kontekście potrzeby opieki państwa nad rodziną pisze się również o kobietach z Ameryki Łacińskiej, które porzucają swoje nowo narodzone dzieci, ponieważ nie są w stanie ich wykarmić lub wstydzą się tego, że zostały porzucone przez mężów szukających zatrudnienia w Stanach Zjednoczonych (PAIS11). W przypadku imigracji istotne znacznie ma funkcja ekonomiczna rodziny. Nie zawsze rodzina jest w stanie sama zapewnić byt i wykształcenie swoim dzieciom, trzeba ją wspomagać. O rodzinach w Hiszpanii częstokroć pisze się z perspektywy kryzysu ekonomicznego (PAIS20, PAIS21, ABC9). Krytykuje się niewystarczającą pomoc państwa w stosunku do skrajnej biedy rodzin (ABC10, ABC11), które powinny pozostawać pod opieką państwa, a tymczasem znajdują się co najwyżej pod opieką organizacji pozarządowych. Powinno się również organi-

zować wsparcie dla kobiet samotnie wychowujących dzieci, w tym imigrantek, wśród których najczęściej wymieniane to Marokanki, Irakijki, Filipinki oraz Argentynki (MUN5). Rodziny z problemami finansowymi powinny pozostawać pod obserwacją państwa, by w razie potrzeby można było zaoferować im pomoc (MUN8, MUN14, MUN15, MUN17). Rodzina jest źródłem finansowania dla dzieci, jej obowiązkiem jest zapewnianie godnego bytu jej członkom. Wiele młodych osób decyduje się pozostać przy rodzinie ze względu na brak możliwości stworzenia własnej rodziny i zagwarantowania jej środków do życia (ABC5, PAIS5). Obecnie w Hiszpanii małżeństwo oraz posiadanie rodziny uważa się za luksus (PAIS13). Mówi się o zjawisku nazwanym *międzypokoleniowa transmisja biedy* w rodzinach, które nie są w stanie zapewnić bytu dzieciom, gdzie jedynym dochodem jest emerytura dziadków. W kontekście międzynarodowym, w prasie ukazuje się np. biedę rodzin w Etiopii, krytyczną sytuację, kiedy rodzina nie jest w stanie zapewnić dzieciom nawet wyżywienia (PAIS5). Pomoc ze strony państwa powinna dotyczyć między innymi zwrotu kosztów edukacji dzieci, zwłaszcza pochodzących z rodzin wielodzietnych. Rodzina zatem nie jest jedynie hermetyczną jednostką, która pracuje sama na siebie, lecz powinna być chroniona przez państwo, ponieważ jest wartością, która napędza gospodarkę kraju. Szczególną ochroną powinny być objęte rodziny, których rodzice są nie dość wykształceni, by znaleźć pracę, rodziny z jednym rodzicem oraz osoby starsze, zagrożone wykluczeniem z życia społecznego (MUN1).

Innym, zaznaczającym się w prasie, ujęciem koncepcji rodziny jest jej funkcja wychowawcza. Rodzina to relacja między rodzicami i dziećmi, to grupa, który ma swój model życia, od którego zależy socjalizacja jednostek. Zadaniem rodziny jest stwarzać odpowiednie warunki życia i naprawiać błędy, polepszać komunikację między jej członkami, zapewniać chwile przyjemności, a także uczestniczyć w życiu szkolnym dzieci (MUN12, MUN19). Obowiązkiem rodziców jest dbanie o edukację oraz wychowanie dzieci, które w domu powinny nabywać umiejętności życia codziennego (PAIS1).

Do prawidłowego rozwoju niezbędne jest człowiekowi przebywanie w towarzystwie innych osób. Stwierdzenie to nawiązuje do funkcji kulturalno-towarzystwej rodziny, obejmującej również transmisję kultury i przekazywanie wartości. Rodzina jest nośnikiem tradycji, zwyczajów oraz języka, co widać na przykładzie artykułu, w którym opisuje się rodziny, które chcą, by ich dzieci mogły uczyć się w regionalnym języku *valenciano* (MUN18, PAIS6). Rodzina posiada godność i honor jako wspólnota, w której widać silną więź z przeszłością, przodkami oraz chęć kontynuacji rodowych obyczajów (PAIS7). W rodzinie powinno poświęcać się czas na wspólną rozmowę oraz dzielenie się doświadczeniami (MUN20). Hiszpańskie dzienniki podają przykłady silnego związku z tradycją również na podstawie wiadomości spoza granic Hiszpanii, dotyczących społeczeństw konserwatywnych, takich jak Pakistan, gdzie, jak ilustruje przykład z prasy, młodej dziewczynie została wymierzona przez rodzi-

nę kara za sprzeciwianie się rodzicom i poślubienie mężczyzny, którego nie akceptowali (ABC4).

Media przedstawiają różnego rodzaju wypadki i tragedie, stosując w opisach element dramatyizmu, poprzez opis uczuć rodziny wobec tych, których dotknęła tragedia. Rodzina jest najbliższym otoczeniem oplakującym tragiczne wydarzenie (MUN19). Przykładem jest opis sytuacji rodzin pasażerów zaginionego samolotu malezyjskich linii lotniczych (MUN11). W tego typu wiadomościach widoczne są więzi międzypokoleniowe (PAIS3, PAIS 4). Istotę emocjonalnej funkcji rodziny ukazuje notatka opisująca plany wprowadzenia przez Wielką Brytanię prawa nakazującego okazywanie uczuć dzieciom, uznające tym samym okrucieństwo emocjonalne za przestępstwo (ABC8).

Na zakończenie omówię dwa przypadki, kiedy to percepcja rodziny wychodzi poza obręb przestrzeni prywatnej, *familia* staje się bytem publicznym, a jej funkcję można określić jako reprezentacyjną. Rodzina jest naturalnym środowiskiem życia w społeczeństwie, wzbudza zaufanie i kojarzy się z bezpieczeństwem. W jednym z prasowych artykułów zadaje się istotne wbrew pozorom pytanie o to, czy premier może być kawalerem. W tym samym artykule twierdza się, że dla obywateli państwa istotne jest, by ich przedstawiciel odpowiadał tradycyjnemu wyobrażeniu osoby statecznej, ojca rodziny, ponieważ rządzący powinien kojarzyć się z osobą stabilną emocjonalnie i odpowiedzialną. Jeśli posiada rodzinę, uznaje się go za bardziej ludzkiego, wówczas zbliża, wzbudza zaufanie i ma lepsze parametry według wskazań socjodemograficznych (PAIS16). Drugim ciekawym zjawiskiem medialnym, nie spotykanym w każdym kraju, jest rodzina królewska, czyli *Familia Real*. Ze względu na ustrój i wciąż znaczącą pozycję monarchii w Hiszpanii wciąż cieszy się ogromnym wręcz zainteresowaniem mediów (MUN4). Przy okazji omawiania prywatnych wydarzeń mających miejsce na hiszpańskim dworze, często nawiązuje się do życia królewskiej rodziny brytyjskiej (MUN2) oraz monakijskiej (MUN3).

Podsumowanie i wnioski

W hiszpańskich mediach rodzina z całą pewnością znajduje się wśród tematów najczęściej dyskutowanych. Jako obserwator prasy, także krajowej, zaryzykuję stwierdzenie, że na łamach hiszpańskich czasopism nie prezentuje się tak wielu sytuacji patologicznych, jak można to zaobserwować ostatnimi czasy w Polsce. *Familia* jest dla mieszkańców Półwyspu Iberyjskiego ogromną wartością, kwestiom jej rozwoju i funkcjonowania w społeczeństwie poświęca się wiele uwagi, a jej problemy wynikają głównie z kryzysu ekonomicznego i demograficznego. Według badań publikowanych w prasie większość Hiszpanów jest zadowolona ze swojego życia rodzinnego (PAIS22), co odzwierciedla się w pozytywnym obrazie rodziny prezentowanym w mediach. Hiszpańska prasa

nie kreuje sztucznego, nazbyt liberalnego lub nienaturalnie tradycyjnego wizerunku rodziny. Odzwierciedla rzeczywisty obraz hiszpańskiego społeczeństwa, w którym, mimo zmian historycznych, politycznych i obyczajowych, rodzina wciąż pozostaje istotną, docenianą jednostką.

Bibliografia

- »*Me dolía que hubiera gente para quien la vida de mi hijo enfermo valiera menos*«, „ABC”, <http://www.abc.es/sociedad/20140322/abci-manifestacion-vida-testimonios-201403211822.html> = (ABC6) [dostęp: 30.04.2014].
- Alertan de familias que usan pensiones y ahorros de mayores en interés propio*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/cataluna/2014/03/10/531df4e4e2704e19268b457b.html> = (MUN10) [dostęp: 23.04.2014].
- Ayudar a los hogares sin ingresos costaría 2.600 millones, menos que salvar las autopistas*, „ABC”, por. źródło: <http://kioskoymas.abc.es/noticias/sociedad/20140328/abcp-ayudar-hogares-ingresos-costaria-20140328.html> = (ABC10) [dostęp: 04.04.2014].
- Cada vez más familias monoparentales y numerosas en Baleares piden «auxilio»*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/baleares/2014/03/03/5314576d268e3ed5758b4571.html> = (MUN17) [dostęp: 03.04.2014].
- Casi 200 bebés fueron abandonados por sus madres durante 2013 en Guatemala*, „El País”, por. źródło: http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/01/08/actualidad/1389192416_437672.html = (PAIS11) [dostęp: 03.04.2014].
- ¿Cómo vas a ser del Atleti si eres negro?*, „El País”, por. źródło: http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/01/06/actualidad/1389037298_488155.html = (PAIS18) [dostęp: 09.04.2014].
- Confusión y opacidad*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/internacional/2014/03/09/531ccf6f268e3ed9238b4570.html> = (MUN11) [dostęp: 23.04.2014].
- Cónclave familiar para preparar el anuncio de boda de Harry y Crescida*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/loc/2014/04/04/533e9005ca47419d708b4570.html> = (MUN2) [dostęp: 28.04.2014].
- Cuando el desahucio llega por el alquiler*, „El Mundo”, <http://www.elmundo.es/baleares/2014/02/13/52fc8fb222601d35448b456c.html> = (MUN15) [dostęp: 04.05.2014].
- Denuncian la imposición del castellano en un colegio público*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/comunidad-valenciana/2014/03/05/53175616e2704e93408b4581.html> = (MUN18) [dostęp: 03.04.2014].
- Diccionario de la lengua Española*, por. źródło: <http://lema.rae.es/drae/?val=familia> [dostęp: 10.04.2014].
- Dolor por los cuatro niños muertos en el incendio*, „El País”, por. źródło: http://ccaa.elpais.com/ccaa/2014/03/26/catalunya/1395799761_482368.html = (PAIS2) [dostęp: 02.04.2014].
- Ecuador, clínicas clandestinas para la reeducación*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/yodona/2014/03/21/532c4e5522601de5178b457b.html> = (MUN7) [dostęp: 25.04.2014].
- El calvario del Santo Sepulcro*, „El País”, por. źródło: http://internacional.elpais.com/internacional/2014/02/21/actualidad/1393001745_951576.html = (PAIS7) [dostęp: 05.04.2014].

- El modelo familiar en España: el salvavidas anticrisis*, por. źródło: <http://www.unitedexplanations.org/2012/12/24/el-modelo-familiar-en-espana-el-salvavidas-anticrisis/>=UNI [dostęp: 10.04.2014].
- El populismo cristiano se convierte en fuerza política en Francia*, „El País”, por. źródło: http://internacional.elpais.com/internacional/2014/02/06/actualidad/1391718906_987100.html= (PAIS10) [dostęp: 04.04.2014].
- El supremo reconoce como progenitora de un niño a la exnovia de su madre biológica*, „El País”, por. źródło: http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/03/05/actualidad/1394034534_580988.html= (PAIS914) [dostęp: 04.04.2014].
- El Supremo vincula la pensión compensatoria al tiempo dedicado a la familia*, „ABC”, por. źródło: <http://www.abc.es/sociedad/20140307/abci-sentencia-divorciado-compensacion-exmujer-201403071301.html>=(ABC1) [dostęp: 30.04.2014].
- El Vaticano debate sobre familia (incluida la no tradicional)*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/internacional/2014/02/20/530638c6ca474186578b458d.html>=(MUN16) [dostęp: 03.04.2014].
- Elzo J., *Una reflexión sociológica sobre la familia actual*, „La familia, paradigma de cambio social: ponencias”, Barcelona, 15-16-17 de mayo de 2008, s. 39–62, por. źródło: <http://www.uic.es/progs/obj.uic?id=483539a076757> [dostęp: 20.04.2014].
- Emparejamiento selectivo*, „El País”, por. źródło: http://elpais.com/elpais/2014/03/06/opinion/1394133065_363972.html=(PAIS13) [dostęp: 03.04.2014].
- Entierran joven a una viva paquistaní que se casó sin el consentimiento de sus padres*, „ABC”, por. źródło: <http://www.abc.es/sociedad/20140315/abci-paquistani-enter-rada-viva-201403151134.html>=(ABC4) [dostęp: 29.03.2014].
- ¿En qué países de Europa los jóvenes viven más tiempo en casa de los padres?*, „ABC”, por. źródło: <http://www.abc.es/sociedad/20140329/abci-europeos-irse-casa-201403291136.html>=(ABC5) [dostęp: 05.05.2014].
- España es el segundo país de la UE con más pobreza infantil*, „ABC”, por. źródło: <http://sevilla.abc.es/sociedad/20140327/rc-espana-segundo-pais-pobreza-201403271250.html>=(ABC11) [dostęp: 04.04.2014].
- España se prepara para honrar al primer presidente de la democracia*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/espana/2014/03/22/532cd9b4e2704ed3438b4582.html>=(MUN6) [dostęp: 23.04.2014].
- ¿Estaría España preparada para un presidente soltero?*, „El País”, por. źródło: http://elpais.com/elpais/2014/01/27/icon/1390830132_607962.html=(PAIS16) [dostęp: 04.04.2014].
- Familias de las dos Coreas se reencuentran tras 60 años separados*, „El País”, por. źródło: http://internacional.elpais.com/internacional/2014/02/20/actualidad/1392895889_895317.html=(PAIS8) [dostęp: 10.04.2014].
- Hasta diez años de cárcel por no ofrecer muestras de cariño a los hijos*, „ABC”, por. źródło: <http://www.abc.es/sociedad/20140401/abci-carcel-muestras-carino-hijos-201403311353.html>=(ABC8) [dostęp: 30.04.2014].
- Hay cientos de pueblos con los que ayudar a los que lo están pasando mal*, „ABC”, por. źródło: <http://www.abc.es/local-castilla-leon/20140405/abci-proyecto-aldea-segovia-201404041111.html>=(ABC9) [dostęp: 05.04.2014].
- Imputado el director de un colegio por rechazar al hijo de una pareja gay*, „El País”, por. źródło: http://ccaa.elpais.com/ccaa/2014/01/29/andalucia/1391026592_406731.html=(PAIS15) [dostęp: 30.04.2014].

- ¿Influye el entorno en la hiperactividad infantil?*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/comunidad-valenciana/2014/03/07/5318af3c22601d576e8b4581.html>= (MUN19) [dostęp: 30.04.2014].
- Kawula S., Braġiel J., Janke A.W., *Pedagogika rodziny. Obszary i panorama problematyki*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2009.
- La deuda de las familias*, „El País”, por. źródło: http://economia.elpais.com/economia/2014/02/07/actualidad/1391768995_467025.html= (PAIS21) [dostęp: 04.04.2014].
- La escuela permeable*, „El País”, por. źródło: http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/04/02/actualidad/1396470762_777002.html= (PAIS1) [dostęp: 02.04.2014].
- La evolución de la familia en España*, „United Esplanations”, por. źródło: http://www.fbbva.es/TLFU/dat/introduccion_hombres_jovenes.pdf [dostęp: 01.05.2014].
- La familia de las víctimas rechaza el indulto por el doble atropello mortal*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/andalucia/2014/03/08/531aec9822601dad438b456b.html>= (MUN20) [dostęp: 27.04.2014].
- La Junta cambia la comida de los niños por dinero para sus familias*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/andalucia/2014/03/19/53299422268e3e76368b457e.html>= (MUN8) [dostęp: 23.04.2014].
- La Obra Social La Caixa atiende a 256 familias vulnerables en 8 meses a través de un centro en el Gòtic*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/cataluna/2014/03/26/5333284ce2704e9f0a8b457e.html>= (MUN5) [dostęp: 27.04.2014].
- La otra familia de los niños con cáncer*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/baleares/2014/02/02/52ee1b33e2704e21678b456c.html>= (MUN13) [dostęp: 04.05.2014].
- Las familias madrileñas fueron menos morosas en pagos a plazos en 2013*, „El País”, por. źródło: http://ccaa.elpais.com/ccaa/2014/02/13/madrid/1392287296_368469.html= (PAIS20) [dostęp: 10.04.2014].
- Las familias piden dos horas libres al trimestre para poder ir a las tutorías del colegio*, „El Mundo”, <http://www.elmundo.es/espana/2014/01/14/52d5231a268e3eb9318b4572.html>= (MUN12) [dostęp: 20.04.2014].
- Las familias pueden reducirse el material escolar de la Renta de 2013*, „El Mundo”, por. źródło: http://www.elmundo.es/comunidad_valenciana/2014/04/06/53411d65268e3efc1c8b456c.html= (MUN1) [dostęp: 28.04.2014].
- Ley 11/2001, de 19 de diciembre, de Uniones de Hecho de la Comunidad de Madrid.
- Los nuevos modelos de familia española*, „20 minutos”, por. źródło: <http://www.20minutos.es/noticia/631685/0/nuevas/familias/ejemplos/> [dostęp: 04.04.2014].
- Los obispos piden recuperar la grandeza de maternidad »ensombrecida por el feminismo radical«*, „ABC”, por. źródło: <http://www.abc.es/sociedad/20140324/abci-obispos-maternidad-feminismo-radical-201403241759.html>= (ABC3) [dostęp: 29.03.2014].
- María, última superviviente de la familia von Trapp*, „El País”, por. źródło: http://cultura.elpais.com/cultura/2014/02/23/actualidad/1393176953_639864.html= (PAIS6) [dostęp: 05.04.2014].
- Más de cien mil personas participan en la manifestación a favor de la vida en Madrid*, „ABC”, por. źródło: <http://www.abc.es/sociedad/20140323/abci-marcha-vida-201403231320.html>= (ABC2) [dostęp: 30.04.2014].
- Parón a las adopciones en Nigeria*, „El País”, por. źródło: http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/01/05/actualidad/1388949924_052923.html= (PAIS12) [dostęp: 09.04.2014].

- Peter, Mohamed y otros niños que no juegan a la PSP*, „El País”, por. źródło: http://elpais.com/elpais/2014/02/21/planeta_futuro/1393004236_885446.html= (PAIS5) [dostęp: 03.04.2014].
- Radiografía de una foto familiar*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/loc/2014/03/31/53395896268e3eab6e8b457c.html>= (MUN3) [dostęp: 28.04.2014].
- Reivindicación de la familia*, „El País”, por. źródło: http://ccaa.elpais.com/ccaa/2014/01/04/catalunya/1388864831_828812.html= (PAIS22) [dostęp: 09.04.2014].
- Rodríguez Sabiote C., Herrera Torres L., Lorenzo Quiles O., Álvarez Rodríguez J., *El valor familia en estudiantes universitarios de España: análisis y clasificación*, „Enseñanza e investigación en psicología” 2008, vol. 13, num. 2: s. 215–230, por. źródło: http://www.cneip.org/documentos/revista/CNEIP_13_2/Rodriguez_Sabiote.pdf [dostęp: 15.04.2014].
- Rouco en su despedida: »La nación española se encuentra amenazada por posibles rupturas insolidarias«*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/espana/2014/03/11/531ee6da268e3ed40e8b4570.html>= (MUN9) [dostęp: 23.04.2014].
- Sin igualdad no hay hermanos*, „El País”, por. źródło: http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/01/10/actualidad/1389382588_627046.html= (PAIS17) [dostęp: 03.04.2014].
- Stop a los abusos y agresiones sexuales de adolescentes*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/baleares/2014/02/09/52f7600eca4741625a8b456f.html>= (MUN14) [dostęp: 04.05.2014].
- Un hombre debe pagar a su exmujer por no trabajar y cuidar de los hijos*, „ABC”, por. źródło: <http://kioskoymas.abc.es/noticias/sociedad/20140308/abcp-hombre-debe-pagar-exmujer-20140308.html>= (ABC12) [dostęp: 04.04.2014].
- Un yate que llenó las portadas de cuché*, „El Mundo”, por. źródło: <http://www.elmundo.es/baleares/2014/03/28/5335499622601db9298b4570.html>= (MUN4) [dostęp: 28.04.2014].
- Una chispa de la chimenea es la causa probable del drama en la casa rural*, „El País”, por. źródło: http://elpais.com/elpais/2014/02/22/actualidad/1393053312_307794.html= (PAIS4) [dostęp: 02.04.2014].
- Una familia denuncia la muerte de su hija tras negársele una ambulancia en Treviño*, „El País”, por. źródło: http://ccaa.elpais.com/ccaa/2014/03/18/paisvasco/1395146980_311958.html= (PAIS3) [dostęp: 02.04.2014].
- Una joven con cáncer escribe una emotiva carta: »Mi sonrisa sigue brillando«*, „ABC”, por. źródło: <http://www.abc.es/sociedad/20140325/abci-carta-chica-cancer-201403250830.html>= (ABC7) [dostęp: 30.04.2014].
- Una niña con dos madres y un padre*, „El País”, por. źródło: http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/02/12/actualidad/1392224956_212264.html= (PAIS9) [dostęp: 10.04.2014].